

Akusztooptika

Bragg-diffrakció, fény és hang interakció,
Doppler-effektus, akusztooptikai berendezések

Készítette: Illés Gergő

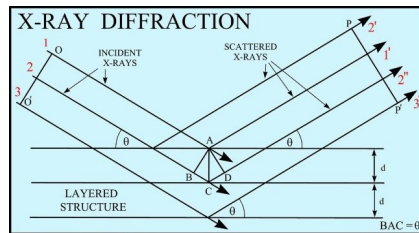
2023. május 02.

- 1 Bragg-diffrakció
- 2 Doppler eltolódás
- 3 Kvantumos értelmezés
- 4 Egyéb esetek
  - Fókuszált nyaláb síkhullámokról való visszaverődése
  - Fókuszált nyaláb görbült frontról való visszaverődése
- 5 Akusztóoptikai eszközök
  - Modulátor
  - Szkenner
  - Jelszétválasztás
- 6 Hivatkozások

- Optikai közegek törésmutatója megváltoztatható mechanikai ráhatással
- Használhatunk ultrahangot
- Akusztooptika: A hanghullámok által előidézett optikai tulajdonságváltozás vizsgálata
- Felhasználása: optikai modulátorok, eltérítők, frekvencia modulátor, spektrum analizátor

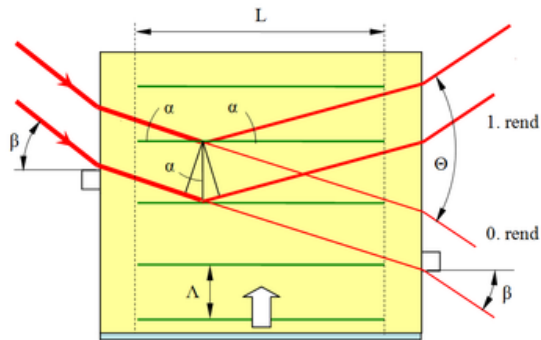
Bragg-diffrakció

- A röntgensugarak kristályokban történő diffrakcióját 1913-ban publikálták.
- A jelenséget William Henry Bragg és fia William Lawrence Bragg fedezte fel és később róluk nevezték el.
- A diffrakciót a rácsok egyes fősíkjairól visszaverődő sugarak interferenciája okozza.
- Bragg-diffrakcióról beszélünk az akusztóoptika témakörében is, de ilyenkor a diffrakció más okból jön létre

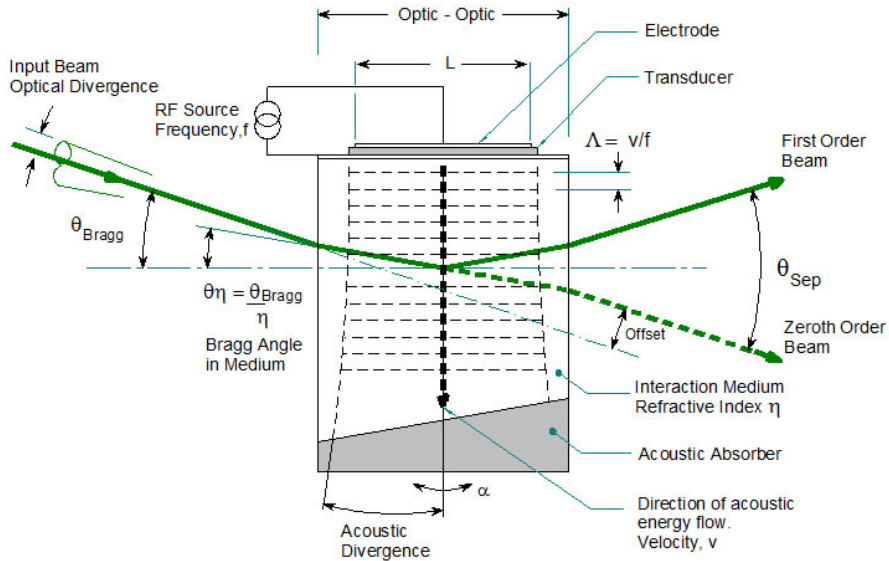

A Bragg diffrakció illusztrációja

- Az akusztóoptikában a kristály rácsterjedési sebességénél jóval nagyobb hullámhosszakat használnak.
- Ezen források általában lézerek a látható-, vagy ahhoz közeli tartományban sugároznak.
- $n\lambda = 2d \sin(\theta)$ - Röntgen diffrakció
- $\lambda = 2n\Lambda \sin(\alpha)$ - Akusztóoptikai diffrakció

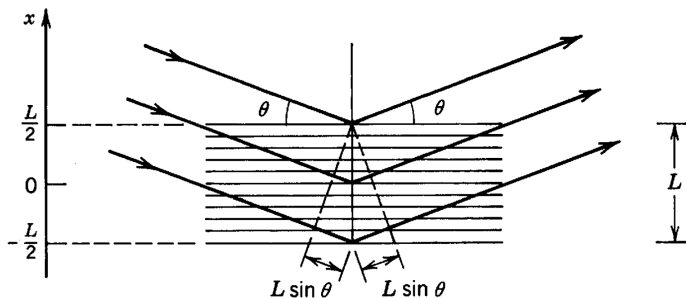

Akusztóoptikai Bragg diffrakció

- Definiálhatunk egy akusztóoptikai tényezőt (merit): $\mathcal{M} = \frac{p^2 n^6}{\rho v^3}$
ahol p : elasztó-optikai együttható, n : törésmutató, v : hangsebesség, ρ : tömegi sűrűség
- A törésmutató változása: $\Delta n_0 = \sqrt{\frac{1}{2} \mathcal{M} I_s}$, ahol I_s a hang intenzitása

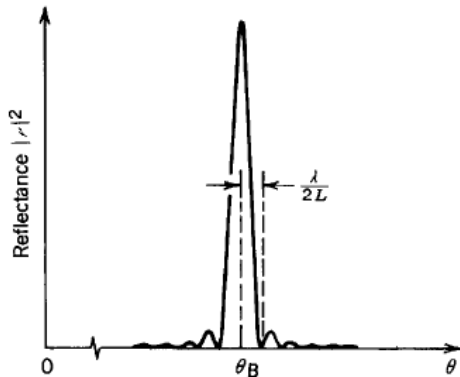
- A Bragg-cella reflexiója: $r_{\pm} = \pm i r_0 \operatorname{sinc} \left[(2k \sin(\theta) \mp q) \frac{L}{2\pi} \right] \cdot \exp(\pm i \Omega t)$
- A $\pm$ két komponenst jelöl
- r_+ a Bragg upshifted, r_- pedig Bragg downshifted reflexió
- r_+ akkor maximális, amikor $2k \sin(\theta) = q$

Reflexió periodikusan anizotróp közegben

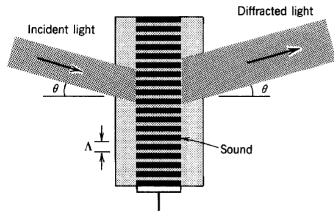
- r_+ maximális ha $2k \sin(\theta) = q$.
- $q = \frac{2\pi}{\Lambda}$ valamint $k = \frac{2\pi}{\lambda}$.
- Visszahelyettesítve megkapjuk a Bragg feltételt:
 $\sin(\theta_B) = \frac{\lambda}{2\Lambda}$.
- A reflexió csak a ezen θ_B szög közelében van jelen.
- Amikor $\sin(\theta) - \sin(\theta_B) = \frac{\lambda}{2L}$ a reflexió megszűnik.

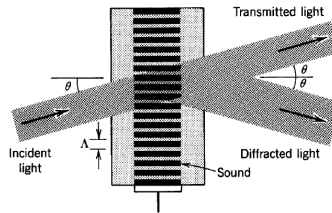
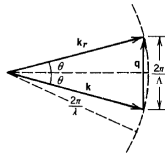
Reflektált intenzitás θ függvényében

Doppler eltolódás

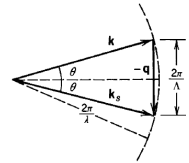
- A felületekről visszavert fény frekvenciája megváltozik
- Ez egy Doppler eltolásként is felfogható
- Az r_+ reflexióé $\omega + \Omega$ az r_- -é pedig $\omega - \Omega$

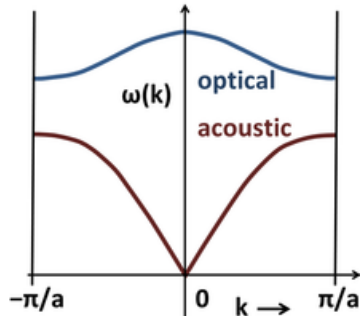
Bragg upshift

Bragg downshift

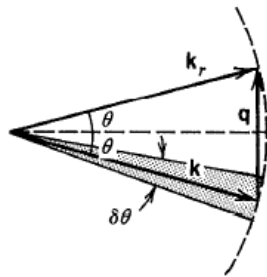
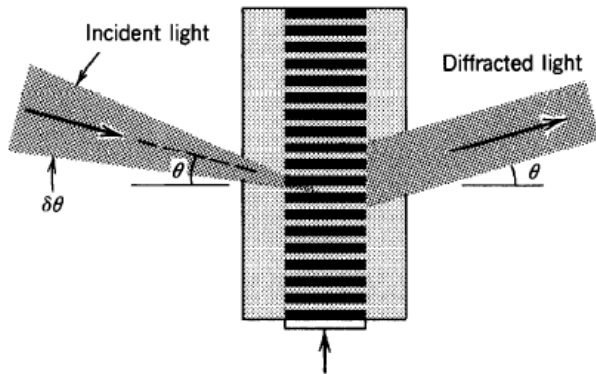

- A kvantummechanika szerint a fény elemi csomagokban terjed
- A fény kvantuma a foton
- Az anyagi közegben terjedő hullámok szintén kvantáltak
- A mechanikai rezgések kvantuma a fonon
- A reflexió felfogható egy fonon-foton kölcsönhatásként
- $\hbar k_r = \hbar k + \hbar q$

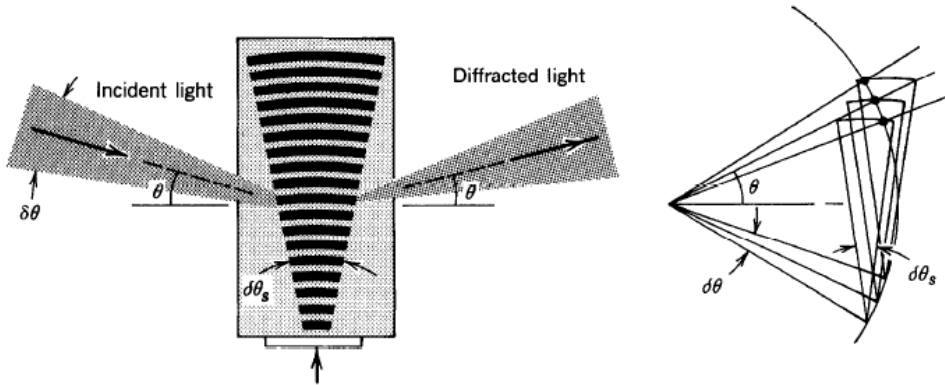
Diszperziós reláció

Fókuszált nyaláb síkhullámokról való visszaverődése

Fókuszált nyaláb síkhullámról való reflektálódása

Fókuszált nyaláb görbült frontról való visszaverődése

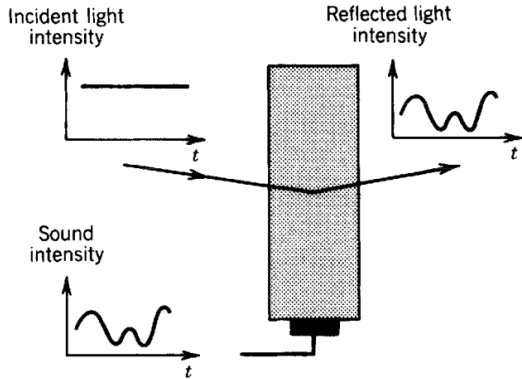

Fókuszált nyaláb görbült frontról való reflektálódása

Az akusztooptikai eszközök előnyei:

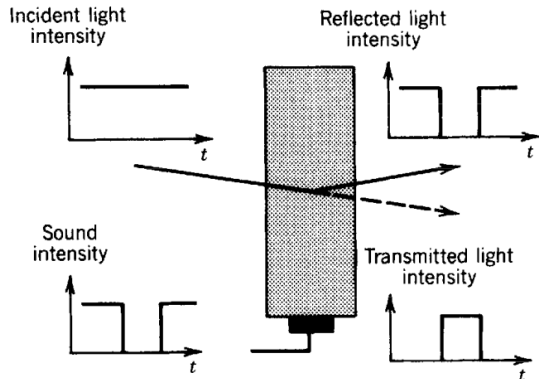
- ① Az eszközök sokkal gyorsabbak mint a hagyományos optikai eszközök.
- ② Alacsony zaj, kevés hibát adnak a méréshez.
- ③ Jó hatásfok, $100 \frac{W}{cm^2}$ -es hangintenzitás mellett 19%-os reflexió.
- ④ Jól integrálható komplex rendszerekbe.

Akusztooptikai eszközök - Modulátor

(a)

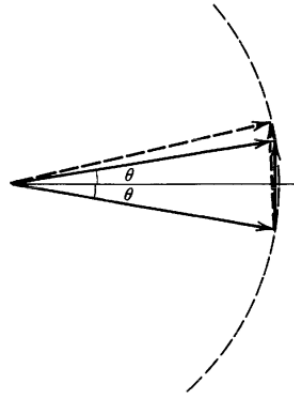
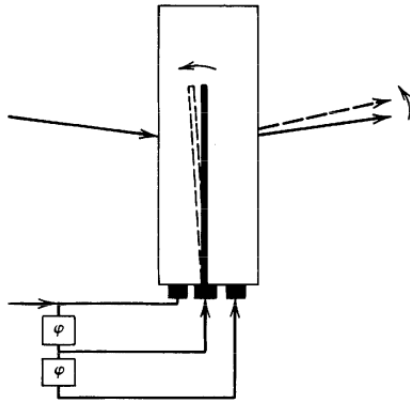
Modulátor

(b)

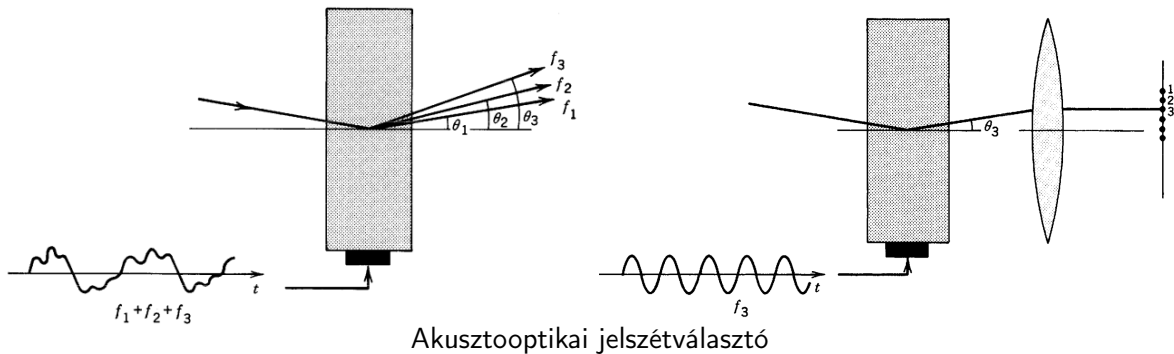
Kapcsoló

- $$\Delta\theta = \frac{\lambda}{v_s} f_{mod}$$

Akusztooptikai szkennner

- [1] Saleh, Teich: Fundamentals of Photonics Chapter 20.
- [2] <https://physicsopenlab.org/2018/01/18/bragg-diffraction/>
- [3] https://fizipedia.bme.hu/index.php/Akusztooptikai_f%C3%A9nydiffrakci%C3%B3_vizsg%C3%A1llata
- [4] https://isomet.com/acousto_optics.html